

AsteInfo

ASUMISTERVEYSLIITTO Aste RY:N TIEDOTUSLEHTI

2/2004

ASUMISTERVEYSLIITTO
ASTE RY

10 VUOTTA

JUHLATILAISUUS
HEINOLAN HISTORIALISELLA
WPK-TALOLLA

*A*sumisterveysliitto
ste ry

AsteInfo

**ASUMISTERVEYSLIITTO
AsTe ry:n
TIEDOTUSLEHTI**

YHTEYSTIEDOT
Asumisterveysliitto AsTe ry
Siltakatu 1
18100 Heinola
Puh. (03) 877 540
Fax (03) 877 5450
www.asumisterveysliitto.fi

Toiminnanjohtaja,
johtava asumisterveysneuvoja
Hannele Rämö
hannele.ramo@asumisterveysliitto.fi

Toimistos sihteeri,
asumisterveysneuvoja
Marjo Karttunen
marjo.karttunen@asumisterveysliitto.fi

Projektityöntekijä,
teemalomayhdysenkilö
Riitta Konttinen
riitta.konttinen@asumisterveysliitto.fi

Asumisterveysneuvoja
Katja Kizilgedik
katja.kizilgedik@asumisterveysliitto.fi

Päätoimittaja
Eeva Strömmer
AsTe ry:n Hallituksen pj
eeva.strommer@asumisterveysliitto.fi

Seuraava AsteInfo
ilmestyy keväällä 2005

Aiheina mm.:

- Ovatko kosteusmittaukset luotettavia?
- Kaksi ongelmaa, jotka ratkesivat.

SISÄLTÖ

Tulvavaurioiden vaikeat vastuukysymykset	3
Asumisterveysliitolla on edelleen tärkeä tehtävä, koska ongelmia esiintyy asumisessa enenevässä määrin. Tulvien aiheuttamat vahingot ovat nousseet aikaisempaa vahvemmin esille monine seurauksineen myös AsTeen toiminnassa.	
Asumisterveysliiton kymmenvuotisjuhlaseminaari, uusinta tietoa asumisterveydestä	4
Asumisterveysliitto on tehnyt tärkeätä työtään nyt jo kymmenen vuoden ajan. Asiaa juhlitettiin 6.8. Heinolassa järjestetyllä seminaarilla, jossa puhuivat mm. eduskunnan ympäristövaliokunnan puheenjohtaja Pentti Tiusanen, erikoistutkija Tuula Husman Kansanterveyslaitoksesta ja ylitarkastaja Jari Keinänen Sosiaali- ja terveysministeriöstä.	
AsTeInfo-puhelinpalvelu saanut hyvän vastaanoton	5
Teemalomat	6
AsTe järjesti tänäkin vuonna yhteistyössään Lomayhtymän kanssa Raha-automaattiyhdistyksen tuella kaksi teemalomaa ja kaksi seurantalomaa. Elämänhallintajaksosta kertoo kouluttaja Marja-Liisa Dunder.	
Homeloukkutalossa asuvan tie terveeseen elämään	7
Asumisterveysliitto AsTe ry:n ja Hengitysliitto Helin yhteinen hanke – Homeloukkuprojekti – auttaa hometaloon juuttuneet ihmiset takaisin terveen asumisen pariin.	
Pikku Ruudut	8
Kymmenen vuotta asumisterveyden edistämiseksi	9
1990-luvun alkupuolella havahduttiin yllättäen asumisterveysongelmiin. Asumisterveysliitto syntyi.	
Kierros Asuntomessuilla Heinolassa	11
Heinolassa 16.7.–15.8. järjestetyt asuntomessut herättivät monenlaisia mietteitä.	
Sääntömääräinen syyskokous	12
Miltä meistä tuntuu?	12

KOUVOLALAINEN!

Onko sinulla omakohtaisia kokemuksia tulvivien viemäreiden aiheuttamista ongelmista asunnossasi Kouvolassa?

Jos haluat keskustella, miettiä vastuukysymyksiä ja toimia asiassasi, ota yhteys:

Eino Raassina
GSM 0400 751 599

HANNELE RÄMÖ
TOIMINNANJOHTAJA, AS TE RY

TÄMÄN VUODEN poikkeuksellisten sateiden aiheuttamat tulvat ovat aiheuttaneet maassamme epätavallisen paljon vahinkoa rakennuksille, viljasadolle, eläimille jne. Kaikki vahingot kohdistuvat kuitenkin viime kädessä ihmisiin.

TULVAVAHINGOT ovat herättäneet näkemään, millaiseen ahdinkoon kosteusvauriot voivat Suomessa ajaa ihmiset, jopa menettämään kotinsa. Avun saanti yhteiskunnalta on riittämätöntä ja vastuukysymyksistä kiistellään.

Eräs muoto vaikeista vahingoista ovat olleet tulvien täyttämät viemärit, jotka ovat vaurioittaneet ainakin satoja kiinteistöjä eri puolilla suomea.

MONISSA KUNNISSA vanhojen viemäriinjojen kapasiteetti ei riitä kattamaan kasvavaa tarvetta. Viemäriinjoihin on liitetty liian monta kiinteistöä ajatellen pumppaamojen ja viemäriin kokoja. Sadevesien johtaminen viemärijärjestelmään aiheuttaa osaltaan tarpeetonta kuormitusta.

Jos puhtaan veden saannissa tai sähkön syötössä tapahtuu katkoja, on olemassa ainakin jonkinlaisia riskien hallintajärjestelmiä. Puhdasta vettä voidaan tuoda tarvittaessa säiliöautoilla ja sähköä voidaan siirtää rengasverkon tai varavoimalaitosten

TULVAVAUROIDEN VAIKEAT VASTUUKYSYMYKSET

avulla. Jätevesien poiskuljettamiseen poikkeuksellisissa olosuhteissa ei ole riskienhallintajärjestelmää. Katastrofeilta ei nykyisillä eväillä voida välttyä.

VALTION VAROISTA voidaan korvata keskimääräistä huomattavasti suuremmasta tai poikkeukselliseen aikaan sattuneesta tulvasta aiheutuneet vahingot. Tulvaa voidaan pitää poikkeuksellisenä, jos tämän suuruisia tulvia esiintyy harvemmin kuin kerran 20 vuodessa. Korvausta maksetaan mm. rakennuksille, rakenteille ja irtaimistolle aiheutuneesta vahingosta. Hakemus- ja maksumenettelyt ovat monille ylivoimaisen mutkikkaita. Tänä vuonna varatut määrärahat ovat riittämättömät, lisärahoitukseen täytyy saada EU:n lupa.

VAKUUTUSYHTIÖIDEN korvausperusteet ovat vaihtelevia, osa yhtiöistä voi harkinnan jälkeen korvata rakennuksille koituneita tulvavaurioita, osa ei. Tämän vuoden kokemusten jälkeen on keskusteltu vakuutuspo-

lista, joka antaisi tulvavahingoissa mahdollisuuden parempaan vakuutusturvaan.

KODIN KOSTEUSVAURIOT saattavat olla terveydellisestä näkökulmasta niin haitallisia, että asuminen rakennuksessa on joko mahdotonta tai muodostaa todellisen uhkan terveydelle. Korjauskustannukset terveyshaitan poistamiseksi ovat monissa tapauksissa merkittäviä, eivätkä perheet useinkaan kykene selviytymään taloudellisesti ilman ulkopuolista apua.

Vaurioiden korjaamatta jättäminen tai riittämätön korjaus saattaa aiheuttaa perheelle vakavan terveyshaitan.

Nykyisessä lainsäädännössä ei ole riittävästi varauduttu tämänkaltaisiin tilanteisiin. Ihmisten jättäminen oman onnensa nojaan on sekä epäinhimillistä että kovin lyhytnäköistä. Välinpitämättömästä suhtautumisesta kertyy kerrannaisvaikutuksineen yhteiskunnalle valtavat kustannukset.

*Toivotamme
rauhallista joulun aikaa,
hyvää vuodenvaihdetta
ja onnellista uutta vuotta
asiakkaillemme ja yhteistyö-
kumppaneillemme.
Kiitos hyvästä yhteistyöstä!*

Asteen väki

ASUMISTERVEYSLIITON KYMMENVUOTISSEMINAARI:

UUSINTA TIETOA ASUMISTERVEYDESTÄ

Asumisterveysliiton juhlaseminaari 6.8. oli valjastettu juhliivan yhdistyksen henkeen antamaan tietoa viimeisimmistä alan suuntauksista ja peilamaan hieman historiaa. Puhujiksi oli kutsuttu asumisterveyttä eri puolilta tarkastelleet asiantuntijat.

Satapäinen kutsuvierasyleisö oli helteestä huolimatta kokoonnutunut juhlistamaan tilaisuutta, kuuntelemaan puhujia ja onnittelemaan Asumisterveysliittoa. Asumisterveysliiton hallituksen puheenjohtaja **Eeva Strömmer** lausui puhujat ja osanottajat tervetulleeksi. Heinolan upea WPK-talo viritti ihaillemaan kaunista rakentamista.

Eduskunnan ympäristövaliokunnan puheenjohtaja **Pentti Tiusanen** käsittelee seminaarissa lainsäädännön tehtävää asumisterveyden kannalta. Maankäyttö- ja rakennuslaki sekä asetus asettavat tavoitteet alueiden rakennusten kaikinpuolin hyvälle rakentamiselle. Tiuasan mukaan rakentamisprosessin laatua ja val-

Heinolan WPK-talo tarjosi upeat puitteet juhlan järjestämiselle.

vontaa on parannettava, koska kokonaisuuden jäädessä vajaaksi seurauksena ovat mm. kosteusongelmat. Kuntien ja eduskunnan vastuulla on varmistaa mahdollisuus hyvään suunnitteluun ja valvontaan, joka ei saa kaatua resurssien puutteeseen.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja **Timo Ihamäki** toi Heinolan kaupungin tervehdyksen.

Erikoistutkija **Tuula Husman** Kansanterveyslaitoksesta puhui nyt viisitoista vuotta täyttäneestä home-tutkimuksesta. ”Kansanterveyslaitoksen monitieteinen, kosteusvauriotalojen yleisyyttä, homeiden ja muiden mikrobin ominaisuuksia, vaikutusmekanismeja ja terveyshaittoja selvittävä tutkimuslinja käynnistyi dosentti **Aino Nevalaisen** johdolla 1980-luvun lopussa. Viisitoista vuotta ja yli kymmenen väitöskirjaa myöhemmin on paikallaan luoda katsaus menneeseen ja tarkastella, mitä aihepiiristä tänään tiedetään, onko tutkimus edistänyt kansan terveyttä ja eri alojen ymmärrystä asumisen ja hyvän sisäilman merkityksestä terveydelle, hyvinvoinnille ja sairauksien torjumiselle.”

Tuula Husman totesi, että neljä väitöskirjaa on valmistunut tähän mennessä homeiden aiheuttamien terveyshaittojen yleisyydestä. Niissä on käsitelty eri ikäisten ja eri ammateissa työskentelevien altistumista, allergisoitumista keuhkotoiminnan muutoksia.

”Asumisterveysliiton oman asiakaskunnan parissa tehdyt, pitkäaikaisia terveyshaittoja ja sosiaalisia seurauksia kartoittavat tutkimukset ovat osoittaneet hätkähdyttävällä tavalla terveydellisten, taloudellisten ja sosiaalisten seurausten moninaisuuden, joihin kosteusvauriotalossa asuminen voi pahimmillaan johtaa.

AsTe ry:n toiminnanjohtaja Hannele Rämö tarkasteli historiaa ja nykypäivää.

Pitkäaikaissairaudet, myös astma, allergiat ja homepölykeuhkon kaltaisen oireyhtymä olivat moninkertaisesti yleisempiä kuin väestössä yleensä”, kertoi Husman.

Tutkimusryhmä, jota vetää dosentti **Maija-Riitta Hirvonen** on tutkinut mm. eri mikrobien yhteisvaikutuksia. Työryhmän saavutukset ovat alansa huippua.

”Tutkimustyö jatkuu. Kaikenikäisillä sekä terveillä että jo sairastuneilla on oikeus hyvään sisäilmaan”, lopetti Husman.

Sosiaali- ja terveysministeriön ylitarkastaja **Jari Keinänen** totesi mm., että hallituksen asuntopoliittisessa ohjelmassa on kiinnitetty huomiota terveellisen asumisen edistämiseen. Keinänen mainitsi yhtenä alan kehittämistavoitteena alan asiantuntijoiden puolueettoman sertifiointin tarpeen. Sosiaali- ja terveysministeriö on tehnyt mittavaa työtä asumisterveyden edistämiseksi ja julkaissut mm. useita ohjeita ja oppaita, joista saa asumisterveystietoa. Paljon työtä asumisterveyden hyväksi on tehnyt STM:n johtaja **Risto Aurola**.

Asumisterveysliiton historiaa kertasi toiminnanjohtaja **Hannele Rämö**, joka muistutti tuhansien ihmisten saaneen apua AsTeelta asumisterveysongelmissaan ja kiitti kaikkia yhteistyökumppaneita sekä omaa henkilökuntaa, joka joutuu päivittäiseen rumputuleen ja oli hoitanut hienosti myös seminaarin järjestelyt.

Tunnustuksena hyvästä yhteistyöstä Asumisterveysliitto antoi kunniakirjat mm. STM:n johtaja Risto Aurolalle ja tutkija Tuula Husmanille.

Tuula Husman puhui tutkimus-
suuntauksista..

ASTEINFO-PUHELINPALVELU SAANUT HYVÄN VASTAANOTON

Kesällä avatun AsteInfo-puhelinpalvelun lyhyen alkutaipaleen aikana on tullut selväksi, että palvelulle on tarve.

PALVELUN TAVOITE on toimia asumisterveysongelmissa ensimmäisenä kontaktina, josta saa jatkotoimenpideohjeita. Palvelun toimivuutta kehitetään, jotta olisi mahdollista palvella apua tarvitsevia mahdollisimman hyvin (mm. ensi vuonna tietokannan täydentäminen).

Puhelinpalvelusta kysytään usein eri alueiden toimijoista tai sitä, mistä saa tiedon erilaisten tutkimusten ja mittausten tekijöistä. Näitä kysymyksiä varten asumisterveysliitossa ollaan pyritty yhdessä terveystarkastajien kanssa kokoamaan tietoa eri alueiden toimijoista ja koottu koko maan kattava asiantuntijaverkosto. Asiantuntijaverkosto, josta voidaan antaa tietoja, kattaa jo lähes koko Suomen.

Toimijoiden kartoitusta, tietojen päivitystä ja puutteellisten tietojen täydennystä jatketaan, jotta apu löytyisi mutkattomasti ja riittävän läheltä. Tietojen keruussa tehdään tiivistä yhteistyötä kuntien terveystarkastajien ja lääninhallitusten kanssa.

Eräänä suurena yhteydenottajaryhmänä ovat vuokralaiset, joiden asunnoissa on ilmennyt kos-

teus- tai muu asumisterveyshaitta – kysytään, mitkä ovat vuokralaisen oikeudet ja velvollisuudet. Tyypillinen soittaja on lähiaikoina uuden asunnon ostanut henkilö, jonka asunnossa on ilmennyt kosteus- ja homeongelmia. Ongelmat ovat hyvin moninaisia. AsteInfo-puhelinpalvelussa pyritään antamaan yksilöllistä tietoa kutakin tapausta silmällä pitäen.

MIESSOITTAJIEN MÄÄRÄ soitaneista on kasvanut merkittävästi verrattuna aiempaan puhelinneuvontaan. Aikaisemmin yhteydenottajat olivat suurelta osalta naispuolisia. Syynä muutokseen saattaa olla se, että tiedot uudesta puhelinpalvelusta ovat enimmäkseen olleet löydettävissä Internetistä, jota miehet tuntuvat käyttävän tiedonhankinnassa enemmän.

AsteInfosta saatu palaute on ollut positiivista: ”On todella hyvä, että on neuvontapalvelu, johon voi soittaa apua tarvitessaan”.

AsteInfo puhelinpalvelun yhtenä tarkoituksena on edesauttaa yhteydenottoa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja näin ennalta ehkäistä varsinaisiin ongelmiin joutuminen. Yhteyttä onkin otettu jo harkittaessa asunnon ostoa. Kynnys yhteyden ottamisessa ”pikku asioiden” vuoksi on myös madaltunut.

Katja Kizilgedik

**PALVELEVA PUHELIN
(03) 877 5413**

Luennoilla paneuduttiin kiperiinkin asioihin avoimesti.

AsTe järjesti tänäkin vuonna yhteistyössä Lomaliiton kanssa Raha-automaattiyhdistyksen tuella kaksi teemalomaa ja kaksi seurantalomaa Lappajärven Kivitipussa ja Siilinjärven Kunnanpaikassa. Lomilla oli perheitä ja yksilöitä, joiden koti oli vaurioitunut ja aiheuttanut taloudellisia ja psykososiaalisia ongelmia asujilleen. Ohjelmassa paneuduttiin mm. erilaisten ongelmien ratkaisemiseen ja oman elämänhallintaan.

TEEMALOMAT

KOHTI SELVIYTYMISTARINAA

Teemalomien Elämänhallintajaksoilla ongelmien jakaminen toisten samoja asioita kokeneiden kanssa antaa uusia mittasuhteita murheille. Keskustelujen tuloksena on henkinen helpotus ”muillakin sama ongelma” ja vahvistus ”ettei päässä ole vikaa”.

Jaksamisen joutuessa koetukselle ihminen kaipaa vilpittöntyä ymmärtäjää, ihmistä, joka todella uskoo, kuuntelee, tarjoaa olkapäätä ja näyttää valoa tunnelin päässä. Paras tukija onkin usein sellainen ihminen, joka itse on kokenut hometilanteen ja selvinnyt siitä.

Homeongelmaan liittyy pitkä ja kuluttava kriisi, joka verottaa henkisiä voimavaroja. Usein henkinen uupuminen ja turhautuminen tulevat kuvaan, kun oikeudenkäynnit venyvät tai ongelman selvittäminen takkuu. Yhtenä osana lomaan on kuulunutkin voimavarojen ja selviytymiskeinojen etsimistä.

MIKÄ ON SINUN SELVIYTYMISKANAVASI?

Ihmisten erilaisuus tulee esiin, kun opetellaan tunnistamaan omia selviytymiskeinoja. Toinen kerää tietoa, kertoo toisille vaikeuksista, toinen itkee, nauraa, piirtää, kuuntelee musiikkia, joku syö ja nukkuu paljon.

Samat keinot löytyvät kriisipsykologi Ofra Ayalonin kuudesta selviytymiskanavasta:

1. Henkisesti suuntautunut ihminen turvautuu omiin arvoihinsa, uskomuksiinsa, ideologioihinsa. Näin hän kykenee löytämään elämälleen tarkoituksen.
2. Tunteiden ilmaisu, itku, nauru, taiteet
3. Sosiaalinen vuorovaikutus: sosiaalisesti suuntautunut selviytyjä

- kuuluu erilaisiin ryhmiin, hakee tukea ja vastaanottaa apua, puhuu ja keskustelee vaikeuksistaan
4. Mielikuvitus, fantasiat, intuitio, unet apuna ratkaisun löytämisessä
 5. Tiedon kerääjä käy sisäistä vuoropuhelua itsensä kanssa ja asettaa asioita tärkeysjärjestykseen.
 6. Liikunta, rentoutus, syöminen, nukkuminen

Vanhat selviytymiskeinomme saattavat tarvita laajenemista. Jokainen voi yrittää vahvistaa ”käyttämättömiä” kanaviaan. Monipuolinen selviytymisvalikko auttaakin parhaiten.

MITEN MÄÄRITTELET ITSEÄSI?

Vaikeuksista selviytymisen kannalta on tärkeätä se, miten määrittelemme itsemme: olemmeko esimerkiksi luopujia vai taistelijoita. Uskomus itsestämme syntyy usein kokemuksestamme.

Kivitipun vehreät maisemat rauhoittavat huolestunutta mieltä.

Makkaranpaisto palautti perheet normaalielämään ja pienimmätkin pääsivät mukaan.

”Minä olen pohjimmiltani luopuja”, taustalla voi olla uskomus:

- en minä koskaan kuitenkaan onnistu
- ei kannata yrittää, ettei tule pettymyksiä
- jos saavuttaisinkin jotakin, niin kyllä sen jollakin tavalla menetän

”Minä olen ihminen, joka ei oikeastaan anna periksi, minä olen taistelija”, taustalla olevia uskomuksia voi olla:

- kannattaa aina yrittää uudelleen
- vielä se aurinko paistaa risukasaankin
- vaikkei heti onnistukaan, oppii aina uutta... seuraavalla kerralla voi jo onnistuakin

Jos haluat kyseenalaistaa uskomuksiasi, voit kysyä: onko uskomukselle todisteita ja tarkastelenko siinä sekä myönteisiä että kielteisiä seikkoja. Voit alkaa hahmotella uusia myönteisiä vakuutteluja, joilla korvaat vanhat uskomuksesi, joita et enää tarvitse. Alat havaita itsessäsi uusia voimavaroja.

Marja-Liisa Dunder
Elämänhallintajakson kouluttaja

HOMELOUKKUTALOSSA ASUVAN IHMISEN TIE TERVEESEEN KOTIIN

Homeloukkuprojektissa autetaan hometaloon juuttuneet ihmiset takaisin terveeseen asumiseen pariin. Asumisterveysliitto AsTe ry:n ja Hengitysliitto Helin yhteinen hanke on tarkoitettu niille, joilla ei ole varaa ostaa markkinahintaan kotinsa korjaussuunnitelmaa ja rakennuspalveluita.

Projektissa perheelle hankitaan korjaamiseen tarvittavat resurssit ja kohdennetaan ne korjaus toimiin. Asumisterveysliitto AsTe ry auttaa Asuntorahaston avustuksen hankkimisessa asunnon korjaussuunnitteluun ja kunnostamiseen, Hengitysliiton korjausneuvojat tekevät talon korjaussuunnitelman ja valvovat hometalon korjaukset. Lopputuloksena on terve talo.

Kodin homeongelmasta muodostuu pahimmillaan tragedia, joka voi syöstä kokonaisen perheen syrjäytymiskierteeseen. Homeloukkuun joutumista edeltää usein hallitsematon tapahtumasarja, jonka seurauksena perhe saattaa menettää terveytensä, elämänhalunsa ja kotinsa lisäksi kaiken omaisuutensa saastunutta irtaimistoa ja vaatteita myöten. Vuosittain homeloukkuun ajautuu arviolta 300–400 perhettä.

On tavallista, että kodin homevaurioiden olemassaolo paljastuu vasta, kun aletaan etsiä syytä perheen jatkuvaan sairasteluun itse rakennuksesta. Talon vauriot saattavat osoittautua laajoiksi ja korjauskustannukset niin suuriksi, että niistä selviäminen on ylivoimaista varsinkin silloin, kun perheen taloutta rasittaa jo ennestään asuntovelka. Joskus korjauskustannukset ovat jopa suurempia kuin koko asunnon arvo.

HOMELOUKKUPROJEKTI

Hengitysliiton ja Asumisterveysliiton asiakkaiden joukosta homeloukkuprojektiin valittavien perheiden talossa on terveyshaitta, yleensä mikrobivaurio. Perhe ei pysty asumaan kodissaan ilman sen korjaamista,

koska talo on terveydelle vaarallinen. Talon korjaaminen on yleensä vaikea ja kallis prosessi, lisäksi perheen taloudellinen tilanne on usein huono.

MITEN HOMELOUKKUPROJEKTI TOIMII?

Hometalossa asuva asiakas ottaa yhteyttä Asumisterveysliitto AsTe ry:hyn, joka selvittää yhdessä asiakkaan kanssa, että kokonaistilanne täyttää ne ehdot, joiden perusteella Valtion Asuntorahasto (ARA) myöntää korjausavustusta terveyshaitan poistamiseksi.

Avustuksen saantiin vaikuttavat lähinnä perheen taloudellinen tilanne ja rakennuksessa olevan terveyshaitan vakavuus. Hengitysliiton korjausneuvojat tutkivat rakennuksen ja tekevät terveyshaitan poistamiseen tähtäävän korjaussuunnitelman, kustannusarvion ja korjausten valvontasuunnitelman. AsTe ry auttaa asiakasta avustuksen hakemiseen liittyvien erilaisten asiakirjojen ja lisätakuiden hankkimisessa.

Tämän jälkeen asiakas hakee Valtion Asuntorahastolta korjausavustusta terveyshaitan poistamiseksi. Sen myönnettyä perheelle korjausavustuksen talo korjataan aiemmin tehtyjen suunnitelmien mukaisesti.

Hengitysliiton korjausneuvojat valvovat terveyshaitan poistamiseksi tehtävien korjausten laatua. Rakennusten korjaaminen rahoitetaan omistajien ottamalla pitkäaikaisilla pankkilainoilla ja ARA:n korjausavustuksilla. Raha-automaattiyhdistys rahoittaa osan korjaamiseen tarvittavasta valmistelu- ja valvontatyöstä.

MITEN TERVEYSHAITAT POISTETAAN?

Homevaurion korjaaminen alkaa vaurion syyn selvittämällä. Homevaurio aiheutuu rakenteissa olevasta liiallisesta kosteudesta, jonka pääsy rakenteeseen on ensimmäiseksi estettävä. Kun itse vaurion aiheuttaja on saatu poistettua, poistetaan yleensä kaikki homevaurioituneet orgaaniset materiaalit kuten esimerkiksi laualattiat ja eriste villat. Betoni- tai tiilirakenteista yleensä jyrsitään näkyvät mikrobikasvustot ja muut osat desinfioidaan. Rakenteet kuivataan ennen uusien materiaalien asentamista.

Korjattavassa asunnossa käytettävät uudet rakenneratkaisut ja rakennusmateriaalit ovat kosteusvarmoja ja vähäpäästöisiä (M1-luokiteltuja). Korjauksissa pyritään mahdollisimman hyvin allergisille sopiviin ratkaisuihin, koska asukkaat ovat

ASUMISTERVEYSLIITTO AS TE RY:N JA HENGITYSLIITON HELI RY:N HOMELOUKKUPROJEKTI

Asumisterveysliitto ja Hengitysliitto käynnistivät tämän vuoden alussa projektin yhteiskunnan turvaverkkojen ulkopuolelle pudonneiden ihmisten auttamiseksi. Homeloukkuprojektin päämääränä on lievittää ihmisten kärsimystä, säästää yksittäisten ihmisten ja yhteiskunnan varoja sekä edistää homevaurioiden turvallisia ja asianmukaisia korjaustapoja. Avun tarvitsijat löytyvät yleisimmin siten, että he ottavat yhteyttä Asumisterveysliiton palvelevaan puhelimeen, joka on perustettu neuvomaan ja auttamaan sisäilmaongelmista kärsiviä. Yhteydenottoja tulee myös Hengitysliiton korjausneuvojille. Asumisterveysliiton edustaja projektissa on **Hannele Rämö**, Hengitysliiton edustaja on **Juhani Pirinen**.

Lisätietoja voi saada Asumisterveysliiton AsTeInfo-puhelimesta tai Hengitysliitosta.

Lähde: Hengitysliitto Helin ja Asumisterveysliitto AsTe ry:n tiedote tiedotustilaisuudessa 16.11.2004

usein homealtistuksen vaikutuksesta tulleet yliherkiksi tavanomaisille rakennusmateriaaleille. Hometalosta tehdään siis allergiatalo!

MISSÄ TOIMITAAN?

Homeloukkuprojektia pilotoidaan tällä hetkellä kolmessa Hengitysliiton toimipisteessä: Hoikan, Oltermannin ja Anttolanhovin aluekeskuksessa ja Asumisterveysliitossa Heinolassa. Talokohteita on ollut 17, joista valmiina on neljä, korjauksen alla neljä ja suunnitteluvaiheessa seitsemän. Kolmelle talolle on jouduttu antamaan purkutuomio.

Asumisterveysliitto AsTe ry:n ja Hengitysliitto Helin yhteinen projekti alkoi tämän vuoden alussa ja kestää vuoden 2005 loppuun. Vuosittain homeloukkuun joutuu noin 300 perhettä. Kaksivuotisen projektin tavoitteena on noin 30 homeloukkuun joutunutta perhettä.

Kosteus on aiheuttanut homevaurioita lämpöeristeissä.

www.asumisterveysliitto.fi
www.hengitysliitto.fi

PIKKU RUUDUT

TAMPEREEN ASUMISTERVEYDEN
VERTAISRYHMÄLLÄ VUOSIPÄIVÄ

Uudet Ryhmät Lahdessa ja Turussa

Tampereen vertaisryhmä vietti marraskuussa yksivuotispäiväänsä. Toiminta on selkeästi asettunut uomiinsa ja kokoontumisten kävijämäärä on vakiintunut.

Äskettäin ovat aloittaneet Lahden ja Turun ryhmät. Molempien aloituskokouksissa oli lähes parikymmentä henkeä.

Avauskokouksien vetäjinä ovat olleet **Marja-Liisa Dunder** ja **Riitta Konttinen**, joka on vertaisryhmätöiminnan vastaava ja mukana mahdollisuuksien mukaan kaikissa kokouksissa.

”Ryhmät toimivat hyvin, ihmisillä on todellinen tarve puhua omasta asumisterveyteen liittyvästä ongelmastaan. Tietoja vaihdetaan tehokkaasti ja saadan tukea ja vinkkejä asioiden hoitamiseksi samojen kysymysten parissa askaroivilta”, Riitta Konttinen toteaa.

Est

KOULUTUSTA ON ANNETTU JA SAATU

Asumisterveysliiton edustajat ovat olleet vuoden mittaan kouluttamassa kosteusvaurio- ja sisäilma-asioissa monessa eri yhteydessä.

Joitakin poimintoja: Sisäilmastoseminaarissa Espoon Dipolissa maaliskuussa käsiteltiin **Hannele Rämön** esityksen pohjalta kuntotarkastusasioita (AsteInfo 1/2004), Terveystarkastajapäivillä Joutsassa oli maaliskuussa AsTeen luento, asukastilaisuudessa syksyllä Heinolassa oli AsTeen puheenvuoro, Vierumäellä puhuttiin liikuntaihmisille ilmanvaihdesta ja sen hoidosta.

AsTeen oma henkilöstö on kerännyt uutta tietoa osallistumalla monipuolisesti erilaisiin koulutustilaisuuksiin ja myös pitkäkestoisempaan yliopistolliseen alan koulutukseen.

HALUATKO OLLA MUKANA
ASUMISTERVEYSLIITON TOIMINNASSA?

LIITY JÄSENEKSI

Kun haluat viimeisimmän tiedon asumisterveysalan kehityksestä ja suoran yhteyden yhdistykseemme, voit Asumisterveysliiton jäsenenä saada kaiken jäsenmateriaalin, painetun version AsteInfosta, esitteemme ja muita tiedotusmateriaalia.

Jos haluat liittyä jäseneksi, voit täyttää hakulomakkeen Internet-sivuilla www.asumisterveysliitto.fi tai ottaa yhteyden toimistoomme puhelimitse (03) 877 540/Marjo Karttunen. Kts. myös takasivu.

Sinun panostasi tarvitaan!

KYMMENEN VUOTTA ASUMISTERVEYDEN EDISTÄMISEKSI

1990-luvun alkupuolella havahduttiin yllättäen asumisterveysongelmiin, jotka pari vuosikymmentä aikaisemmin yleistynyt vastuuton rakentaminen ja asumistottumusten muuttuminen olivat vähitellen aiheuttaneet rakennuskantaamme.

Hyvän rakentamistavan ja -valvonnan sekä kiinteistöjen huollon laiminlyönnit olivat johtaneet kosteusvaurioihin ja homeongelmasta tuli raskasta arkitodellisuutta yhä useamman ihmisen elämässä.

Lisäksi harkitsemattomasti käyttöön otetut uudet rakennusmateriaalit itsessään ja yhdistettyinä kosteusvaurioihin synnyttivät kemiallisia epäpuhtauksia ja aiheuttivat sisäilman pilaantumista ja terveydellisiä oireita.

Asumisterveysongelman kohdanneet ajautuivat ongelmavyöhykkeeseen, josta selviämiseksi yhteiskunnasta ei löytynyt mitään valmiita toimintamalleja tai edes yhteystahoja neuvojen saamiseksi. Avun löytäminen koettiin toivotomaksi, koska vähäinen olemassa oleva asiantuntemus oli sekin pirstaleina monissa eri instansseissa. Mitään tutkittua tietoa ei myöskään tältä monitieteelliseltä alalta juuri ollut olemassa tai ainakaan helposti saatavilla. Vastuukysymyksiin ei saatu valmiita vastauksia ja vastuutahojen etsiminen jäi yksittäisen ihmisen oman aktiivisuuden varaan.

Monimuotoinen sairastelu ja oireilu, joka hämmensi lääkärikuntaakin, ajoivat lukuisat perheet kestäättömään tilanteeseen. Vakavan sairastelun lisäksi nämä ihmiset joutuivat kamppailemaan myös rankkojen taloudellisten ongelmien kanssa ja kaiken tämän seurauksena myös henkinen kestävyys joutui koetukselle.

ASIAKKAITA KAIKISTA RYHMISTÄ

Asumisterveysliitto – AsTe ry oli ensimmäinen yhdysside ja kontaktipinta, jonka puoleen sisäilmaongelman takia vaikeuksiin joutuneet voivat kääntyä. Yhdistyksen toiminnan käynnisti muutama styreeniongelmaista kärsinyt tarmokas asukas jo vuonna 1993, mutta toiminta vakiintui vasta 1995, kun Raha-automaattiyhdistys myönsi sille tukea asumisterveysneuvontatyöhön. Siihen asti tätä vapaaehtoistyötä tehneet katsoivat toiminnasta aiheutuneet kustannukset omista henkilökohtaisista varoistaan.

Syksyllä 1994 tuli yhteydenottoja jo kuutisen sataa, vaikka tiedotus toimi lähinnä vain puskaradion avulla. Yhteyttä ottaneet edustivat kaikkia asumismuotoja ja sosiaaliryhmiä. Yhdistyksen vuosikertomuksessa vuonna 1994 todettiin: ”Valtaosa yhteydenotoista on tullut naisilta ja ongelmat ovat yleensä olleet vakavasti otettavia. Soittoja on tullut myös eri alojen ammattilaisilta; terveystarkastajilta, asianajajilta, arkkitehdeiltä, insinööreiltä, isännöitsijöiltä, korjausneuvojilta, kiinteistövälittäjiltä, tavarantarkastajilta sekä lääkäreiltä. Näistä soittajista suurin osa on ollut miehiä”. Siis myös alan ammattilaiset ja asiantuntijat oppivat jo alkuaikojista lähtien kääntymään Asumisterveysliiton puoleen.

TIEDON LISÄÄMINEN

KUULUU PERUSTEHTÄVIIN

Yhdistyksen tavoitteena on kokonaisuutena ajana ollut asumisterveyden edistäminen ja sen keskeisimpänä muotona neuvontatyö, asiakaskäynnit ongelmatilanteissa ja opastus oikeiden etenemiskeinojen löytämiseksi. Ennen kaikkea on haluttu auttaa asumisterveysongelmiin joutuneita ihmisiä ”arvioimaan oma tilanteensa monipuolisesti rakennusteknisestä, terveysteknisestä, terveydellisestä, taloudellisesta sekä oikeusturvansa näkökulmasta sekä tukea heitä uudessa usein lähes toivottomalta tuntuvassa tilanteessa” – kuten yhdistyksen ensimmäisessä vuosikertomuksessa todetaan.

Suomessakin oli alettu puhua ”sick building” (sairas talo) -syndroomas-

ta. Sisäilmayhdistys ry järjesti vuonna 1993 Espoon Dipolissa Indoor Air tapahtuman, joka toi sisäilman merkittävästi esille koko maassa. Eduskunnassa tehtiin valtioneuvostolle kirjallinen kysymys, joka koski sairaiden rakennusten aiheuttamia terveysoireita. Kysymyksessä pyydettiin vastausta siihen, mitä hallitus aikoo tehdä ongelman laajuuden selvittämiseksi, asuntojen korjaamiseksi ja asukkaiden oikeusturvan parantamiseksi. Tähän liittyen myös Asumisterveysliitto teki oman tilannekatsauksensa silloiselle asuntoministerille. Yhdistys on perustamisvuodestaan lähtien pyrkinyt resurssiensa sallimissa rajoissa vaikuttamaan myös yhteiskunnallisesti asumisterveyden edistämiseksi ja siihen liittyvien muiden ongelmien vähentämiseksi, ja liitosta on tullut lausunnonantaja ja aloitteentekijä.

ASIAANTUNTEMUSTA

KOKEMUKSEN KAUITA

Aluksi yhdistyksen henkilöresurssit muodostuivat ihmisistä, joiden asiantuntemus perustui omien erehdysten ja vaikeuksien kautta kuljetun tien mukanaan tuomaan kokemusperäiseen tietoon. He olivat etsineet ja löytäneet kanavia, joita pitkin oli mahdollista edetä ratkaisujen löytämiseksi ja halusivat välittää hankkimansa tiedon myös muiden vastaavassa tilanteessa kamppailevien käyttöön.

Asumisterveysliiton nykyinen toiminnanjohtaja Hannele Rämö liittyi yhdistykseen vuonna 1994 ja toi mukanaan rakennusalan asiantuntemuksen lisäksi myös tietämystä ho-

me- ja kosteusvaurioista.

Henkilöstön asiantuntemuksen kehittäminen nähtiin tärkeäksi tehokkaan toiminnan edellytykseksi ja siitä lähtökohdasta ryhdyttiin voimakkaasti panostamaan mm. asumisterveysneuvojien koulutukseen. Jatkuva lisäkoulutus ja ajantasaisen tiedon hankinta onkin muodostunut oleelliseksi tekijäksi Asumisterveysliiton toiminnassa ja antanut sille statuksen merkittävänä alan asiantuntijaorganisaationa.

Liitto on perustehtäviensä lisäksi järjestänyt koulutustilaisuuksia ja luennoinut säännöllisesti erilaisissa seminaareissa. Se on tuonut asumisterveysongelmia esiin mediassa ja pyrkinyt herättämään yhteiskunnallista keskustelua tekemiensä tutkimusten ja kokemusperäisen tietonsa pohjalta. Asumisterveysliitto on osallistunut alan messutapahtumiin ja toiminut aktiivisesti myös Sisäilmavuosi2002 – koulutus- ja viestintäkampanjassa yhdessä muiden alan toimijoiden kanssa.

Aste-projektin kautta on syntynyt arvokasta tietoa ongelmakentän todellisuuden ja laajuuden ymmärtämiseksi. Yhdistyksen asiakaskunnan piiristä kerättyjen tietojen avulla on voitu vaikuttaa myös lainsäädäntötyöhön. Sosiaali- ja terveysministeriön Helsingin yliopistolla teetättämä selvitys homeongelman aiheutta-

mista psykososiaalisista vaikutuksista sai myös päättäjät näkemään tilanteen vakavuuden. Tutkimuksen julkistamisen seurauksena STM ja ympäristöministeriö asettivat selvitysmiehet pohtimaan keinoja näiden vaikeuksiin joutuneiden ihmisten auttamiseksi ja sen tuloksena syntyi lainsäädäntötyön perustaksi mietintö homevaurioiden korjausten rahoittamisesta ja vastuukysymyksistä. Kansanterveyslaitoksen tekemässä tutkimuksessa paljastui puolestaan homealtistuneiden pitkäaikaissairauksien yleisyys ja vakavuusaste sekä niiden yhteiskunnalle aiheuttamat mittavat kustannukset. Yhdistyksen asiakaskunnan tietoihin perustuen herättiin myös huomaamaan kipeä tarve kehittää nykymuotoisen asuntokaupan kuntotarkastustoiminnan luotettavuutta.

Asumisterveysliitto järjestää myös vertaisryhmätoimintaa ja teemalomia. Vakiintuneen neuvontatyön tehostamiseksi on lisäksi perustettu valtakunnallinen palveleva puhelin - AsteInfo. Liiton ajankohtaiseen toimintasuunnitelmaan sisältyy myös yhdessä Hengitysliitto Helin kanssa käynnistetty pilottiprojekti, jonka avulla perheitä kannustetaan ja opastetaan korjaamaan asumisterveyshaittoja aiheuttavat rakennusvauriot kerralla kuntoon. Korjausrahoituksessa on apuun tullut Valtion asuntorahasto ARA, jolta erityisen

vaikeassa tilanteessa voi hakea avustusta asumisterveyshaittojen poistamiseen.

Asumisterveysliitto on neuvontatyön ja muun toiminnan avulla auttanut lukemattomia ihmisiä ja perheitä. Useissa tapauksissa on voitu ratkaisevasti helpottaa ahdinkoon joutuneiden yksilöiden itsenäistä selviytymistä ja myös osaltaan ehkäistä pitkäaikaissairauksien syntymisiä. Inhimillisen hädän lieventämisen lisäksi on tällä tavoin saavutettu myös yhteiskunnalle merkittäviä kustannussäästöjä

Lainsäädännössä ja viranomaismääräyksissä on kymmenessä vuodessa aikana otettu pieniä edistysaskelia, mutta niidenkin konkreettinen vaikutus ilmennee vasta tulevaisuudessa. Kenttätöytä tehtäessä ei tällä hetkellä ole havaittavissa ongelmien vähenemistä tai edes niiden vakavuuden lieventymistä. Asumisterveysliiton helpottuminen ei siis vielä ole näköpiirissä.

Kalervo Salo
Rakennusmestari
Asumisterveysliiton kunniajäsen

Asumisterveysliitto osallistuu vuosittain messutoimintaan. Messupiste vuonna 1997.

KIERROS ASUNTOMESSUILLA HELTEISESSÄ HEINOLASSA

Heinolassa 16.7.-15.8. järjestetyt asuntomessut herättivät monenlaisia mietteitä. Messujen pääteemoja oli Aktiivista asumista pikkukaupungissa. Tässä erään AStein jäsenen ajatuksia.

SAAPUMINEN messukaupunkiin elokuisena hellepäivänä oli miellyttävä kokemus. Heinola oli pukeutunut parhaisiinsa ja toivotti messuvieraan tervetulleeksi kukkaloistollaan. Ennen kun kävi ilmeiseksi, että messualueelle ei pääse kuin bussikuljetuksella, ehdittiin tehdä kattava sight seeing -kierros kaupungissa. Hyvä niin, sillä maisemat olivat lumoavia.

tenkaan voi olla väärässä – kohde vastannee suomalaista nykykäsitystä viihtyisästä asumisesta.

MITÄÄN OMAA suosikkikohdetta ei tällaisen pikakäynnin perusteella voi nimetä. Villiruusu oli kuitenkin yksi niistä taloista, jonka kursailematon ulkonäkö ja ajattoman perinteinen arkkitehtuuri viehättivät. Sisätiloihin olisi aidon vanhan puutalotunnelman luojaksi toivonut reilua tupakeittiötä leivinuuneineen. Talo oli hengittävä eikä siinä ollut käytetty muoveja. Sisäilmaongelmien kanssa kamppaileelle myös rakennuksen tuulettuva rossipohja on arvonsa ansaitseva ominaisuus. Olin tämän kohteen kohdalla tehnyt muistiinpa-

noini merkinnän, että kylpyhuoneen kallistukset olivat puutteelliset. Jälkeenpäin luin, että kaikkien ammattimaisesti rakennettujen messutalojen märkätila-asennukset oli suorittanut sertifioitu asentaja. Ovatkohan silmäni siis erehtyneet?

ERITYISEN INNOSTUNEENA olin varautunut tutkimaan messukohdetta, jonka olin kuullut olevan kesken-eräisen ja josta eri rakenneratkaisuja voisi tutkia avoimista rakenteista. Todellisuudessa talosta puuttuivat vain pintamateriaalit eikä kaivattu opintomatka siinä suhteessa toteutunut.

Puoshakaan en astmaatikkona voinut tutustua lainkaan. Hengitys vaikeutui jo sisään astuessa.

KAIKEN KAIKKIAAN vierailulla selvisi, että kosteusvaurioiden ehkäisemiseen ymmärretään suhtautua aikaisempaa vakavammin – ainakin päällisin puolin tarkasteltuna. Miltei poikkeuksetta kaikkia taloja ympäröi sorakaistale, väärä maanpinnan kallistuksia ei esiintynyt ja räystäätkin olivat oikeaoppisia.

Kävely messualueella oli leppoisaa ja toi mieleen vanhan puutalokaupunkimiljöön. Haaveeksi jäi päästä katsomaan, kun oikeat asukkaat ovat asettuneet taloihin ja nähdä arkipäivän tohina tämän kylän raiteilla.

Messuvieras

Messutaloja löytyi moneen makuun sopivia.

Pian sisääntulon jälkeen oli todettava, että yhden iltapäivän aikana olisi mahdotonta tutustua kaikkiin messutaloihin. Valinta kohteista tehtiinkin niiden ulkonäön houkuttelevana. Tästä johtuen emme poikenneet yleisöäänestyksessä parhaaksi valittuun Aurora-taloon. Rakennus kiinnitti toki mahtipontisuudessaan huomiota. Sen ohi kulkiessa muistui mieleen vanhat amerikkalaiset elokuvat ja kuistille saattoi hahmotella etelävaltiolaisen puuvillaplantaasin omistajan. Yli 2000 äänestäjää ei kui-

Villiruusu viehätti ajattomuudellaan ja kursailemattomuudellaan

MILTÄ MEISTÄ TUNTUU

AsTeen jäsenet ovat kovia kokeneina joutuneet pahoihin tilanteisiin, joita on ollut helpotus purkaa muille ihmisille, mutta myös kirjoittamalla. Mitkä ovat tunnelmat, kun oma vaurioitunut koti on ollut pakko jättää enemmän tai vähemmän lopullisesti?

JÄÄHYVÄISET KODILLE

Jää hyvästi sinä yhteinen kotimme. Olit meille niin rakas, turvallinen ja luotettava paikka maailmassa. Oli monta yhteistä kaunista hetkeä luonasi. Kaipaan sinua kauheasti. Muistan kaikki ne ihanat joulut, jotka vietimme luonasi. Oli monta yhteistä juhlaa, jotka ovat jääneet muistoihini kauniina kuvina. Jää hyvästi, sinä pyhä paikka, koti. Olit lapsille turvallinen ja aikuisille luotettava kumppani. Muistelen haikaudella miten hoidin sinua hyvin. Pidin huolta sinusta. Kaipaan sinua, vaikka yöt olivat joskus vaikeita. Mutta nyt ymmärrän, että kaiken piti mennä näin. Meidän piti menettää sinut, jotta ymmärtäisimme elämää paremmin. Jotta osaisimme antaa arvon jokaiselle terveelle ja kauniille päivälle, jonka saamme elää täällä maan päällä. Nyt osaamme antaa sinulle sen arvon mikä sinulle kuuluu. Jos vain saamme sinut jonakin päivänä takaisin. Jää hyvästi sinä maailman turvallisin paikka. Minun tulee ikävä sinua. Anna minulle anteeksi, jos kohdeltin sinua huonosti. Hyvästi ja tapaamisiin, yhteinen kotimme.

Jarmo Rahja, Kalajoki

ASUMISTERVEYSLIITTO AS TE RY:N SÄÄNTÖMÄÄRÄINEN SYYSKOKOUS

Asumisterveysliiton sääntömääräinen syyskokous pidettiin tänä vuonna Lahdessa Kongressikeskus Fellmannissa lauantaina 20.11.

Kokouksessa käsiteltiin toimintasuunnitelma, jonka esitelti toiminnanjohtaja **Hannele Rämö**. Tulvien ja viemäriverien asunnoissa aiheuttamat vahingot ja ongelmat ovat tulleet yhä näkyvämmiksi ja muodostavat vuoden 2005 erään painopistealueen AsTeen toiminnassa. Toimintasuunnitelma vahvistettiin ja tulo- ja menoarvio hyväksyttiin. Jäsenmaksun suuruudeksi vahvistettiin edelleen 20 euroa.

Hallitukseen valittiin **Isto Hallikainen, Seija Kojo, Matti Paananen, Anna-Riitta Riihimäki, Osmo Torvinen** ja **Eeva Strömmer**, jonka hallitus järjestäytymiskokouksessaan valitsi jatkamaan hallituksen puheenjohtajana. Varapuheenjohtajaksi valittiin Isto Hallikainen.

Kokouksessa pohdittiin myös jäsenten esittämiä kehitysehdotuksia, jotka koskivat tutkimusmenetelmiä ja tulvien aiheuttamien viemäri vahinkojen käsittelyä.

Tällä kupongilla voit hakea Asumisterveysliiton jäsenyyttä.
Lähetämme Sinulle materiaalia ja jäsenmaksulomakkeen.

Haluan liittyä Asumisterveysliiton jäseneksi

Nimi: _____

Osoite: _____

Postitoimipaikka: _____

Puhelin: _____

Sähköpostiosoite: _____

Palauta kuponki: Asumisterveysliitto AsTe ry, Siltakatu 1, 18100 Heinola
tai faksaa (03) 877 5450 www.asumisterveysliitto.fi

Asumisterveysliitto
AsTe ry